

Türkiye'de Şizofreni Araştırmalarının Durumu ve Eğilimlerinin Bibliyometrik Analizi

Bibliometric Analysis of Research Status and Trends of Schizophrenia in Türkiye

 Selin Balki Tekin¹, Danış Aygün²

¹Denizli Devlet Hastanesi, Denizli

²Pamukkale Üniversitesi, Denizli

ÖZ

Amaç: Türkiye'de şizofreni ile ilgili yapılan çalışmaların sayısı, küresel eğilime paralel olarak özellikle 2000'lerden itibaren artmaya başlamıştır. Bu bibliyometrik çalışma, Türkiye'de yürütülmüş şizofreni çalışmalarının ve ülkenin global tıbbi veri sunumuna katkısının son 20 yıllık gelişimine ışık tutmayı ve klinisyenlere yol göstermeyi amaçlamaktadır.

Yöntem: Web of Science (WoS) Core Collection veri tabanında SCI-E (Science Citation Index Expanded) dizininde 'şizofreni' anahtar sözcüğü seçilerek 2005-2024 arasında yayınlanmış en az bir yazarın Türk bir kurumdan olduğu yayınlar çalışmaya dahil edilmiştir. Veri tabanı analizi ve veri tabanlı görselleştirmeler VOSviewer programı ile gerçekleştirilmiştir.

Bulgular: Arama sonucunda toplam 604 makaleye ulaşılmıştır. Yayın sayısının birkaç istisna yıl dışında genel olarak artmakta olduğu gözlenmektedir birlikte 2020 ve 2021, sırasıyla 49 ve 53 makale ile en üretken yıllar olmuştur. Toplam atıf sayısı 10276, her bir makalenin ortalama atıf sıklığı 17,01 ve h-indeksi 51'dir. 'Bulletin of Clinical Psychopharmacology' 92 makale ile en çok katkıda bulunan dergidir. Bu alanda en üretken Türk kurum 44 yayınlı İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi olmuştur.

Sonuç: Bu çalışma şizofreni gibi geniş bir alanı özetleme olanağı sağlayarak çalışmacıların kendi çalışmalarını alanın nabzını tutarak doğru kişilerle doğru alanlarda planlamalarına ve literatüre katkıda bulunmaları için bir rehber olma niteliği taşıyabilir.

Anahtar sözcükler: Şizofreni, araştırma eğilimleri, Türkiye, bibliyometrik analiz, VOSviewer, yayın

ABSTRACT

Objective: The number of studies conducted on schizophrenia in Türkiye has begun to increase, particularly since the 2000s, in line with global trends. This bibliometric study aims to shed light on the development of schizophrenia studies conducted in Türkiye and the country's contribution to global medical data presentation over the last 20 years, as well as to guide clinicians.

Method: Publications published between 2005 and 2024 with at least one author from a Turkish institution were included in the study by selecting the keyword 'schizophrenia' in the SCI-E (Science Citation Index Expanded) index in the Web of Science (WoS) Core Collection database. Database analysis and visualisations were performed using the VOSviewer programme.

Results: A total of 604 articles were identified through the search. Although the number of publications has generally increased, with a few exceptions, 2020 and 2021 were the most productive years, with 49 and 53 articles, respectively. The total number of citations is 10276, the average citation frequency per article is 17.01, and the h-index is 51. The three most active Turkish authors in the field of schizophrenia are Alp Üçok, Köksal Alptekin, and Emre Bora. The Bulletin of Clinical Psychopharmacology is the journal that has contributed the most, with 92 articles. The most productive Turkish institution in this field is the Istanbul Faculty of Medicine, with 44 publications.

Conclusion: This study provides an opportunity to summarise a broad field such as schizophrenia, serving as a guide for researchers to plan their studies in the right areas with the right people by keeping abreast of developments in the field and contributing to the literature.

Keywords: Schizophrenia, research trends, Türkiye, bibliometric analysis, VOSViewer, publication

Giriş

Dünya Sağlık Örgütü'ne göre şizofreni dünya çapında yaklaşık 24 milyon kişiyi veya 300 kişiden birini etkileyen ve engelliliğin en önemli nedenleri arasında yer alan bir ruhsal hastalıktır. Şizofreni sıklıkla kişisel, ailevi, sosyal ve mesleki işlevsellikte bozulmalarla karakterizedir (WHO 2022). Düşük yaygınlığına rağmen, sağlık, sosyal ve ekonomik yükü yalnızca hastalar için değil, bakım verenler hatta ülkelerin sağlık sistemi için de muazzam büyüklüktedir (Chong ve ark. 2016, Velligan ve Rao 2023). Şizofreninin tahmini kalıtsallığı ~%80 olmasına rağmen, göçmenlik ve kentsel yaşam gibi birçok çevresel faktörün de bu bozukluğun gelişimine katkıda bulunduğu düşünülmektedir (Merikangas ve ark. 2022). Yapılan çalışmalarda bilim insanları, yeni topluluklara katılmak üzere yer değiştiren ve azınlık haline gelen bireylerde şizofreni gibi psikotik bozuklukların riskinin arttığını gözlemlemiştir (Henssler ve ark. 2020).

Türkiye'de şizofreni yaşam boyu yaygınlığının 1000 kişide 8.9 olduğu bildirilmiştir ve dünya ortalamasına göre daha yüksektir (Binbay ve ark. 2011, WHO 2022). Önceki bibliyometrik analizler, dünya çapında şizofreni

Yazışma Adresi/Address for Correspondence: Selin Balki Tekin, Denizli Devlet Hastanesi, Denizli, Türkiye

E-mail: drselinbalki@gmail.com

Geliş tarihi/Received: 07.08.2025 | **Kabul tarihi/Accepted:** 26.10.2025

araştırma yayınlarında artan bir eğilim olduğunu göstermiştir (Nuryana ve ark. 2021, Kiraz ve Demir 2021, Uy ve Tantengco 2022). 1975-2020 yılları arasında yapılan bir küresel literatür taramasında şizofreni hakkında yayınlanmış 103.992 yayına ulaşılmıştır (Kiraz ve Demir 2021). Türkiye’de de şizofreni üzerine yapılan çalışmaların sayısı, küresel eğilime paralel olarak özellikle 2000’lerden itibaren artmaya başlamıştır (Pubmed 2025).

Böylesine yüksek bir yayın sayısı, ilgili literatürün bir bütün olarak incelenmesini zorlaştırmaktadır. Bu nedenle, çalışmaların genel yapısını, yayın eğilimlerini ortaya koyan bibliyometrik çalışmalara ihtiyaç duyulmuştur (Uçar ve ark. 2023). Bibliyometrik yöntem ve veri görselleştirme teknolojisi hem ulusal hem de uluslararası ölçekte araştırma eğilimlerini değerlendirmek için kullanılabilir (Agarwal ve ark. 2016, Hafeez ve ark. 2019). Daha önce küresel olarak ve Güney Asya bölgesi özelinde şizofreni hakkında yayınların bibliyometrik analizinin yapıldığı görülmüştür (Chien ve ark. 2019, Kiraz ve Demir 2021, Uy ve Tantengco 2022).

Yapılan literatür analizinde Türkiye’deki şizofreni yayınlarını inceleyen bir bibliyometrik analize rastlanmamıştır. Bu bibliyometrik çalışma, Türkiye’de yürütülmüş şizofreni çalışmalarının ve ülkenin küresel tıbbi veri sunumuna katkısının son 20 yıllık değişim ve gelişimine ışık tutmayı ve özellikle alanın kapsamlı bir analizini yaparak bu alanda çalışmak isteyen araştırmacılara ve klinisyenlere alanın mevcut durumu ve gelecekteki eğilimleri hakkında yol göstermeyi amaçlıyor.

Yöntem

Veri Toplama ve Uygulama

Bu çalışma Pamukkale Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu tarafından 07.01.2025 tarih ve E-60116787-020-641483 sayılı karar ile onaylanmıştır. Veri tabanı olarak WoS Core Collection seçilmiştir. WoS’un tercih edilmesinde 4 ana atıf dizinini [SCI-E, Social Sciences Citation Index (SSCI), Arts & Humanities Citation Index (AHCI), Emerging Sources Citation Index (ESCI)] ve 20.000’den fazla saygın uluslararası ve yüksek etki faktörüne sahip bilimsel dergiyi içermesi etkili olmuştur (Web of Science 2019). Bu şekilde, bu analiz çalışmamız için şizofreni alanında yapılmış önemli akademik ilerlemeleri kaçırmayarak bu alanı şekillendiren araştırmaları belirlemek için kaliteli ve zengin bir veri setine sahip olmuş olacağımız varsayılmıştır.

WoS Core Collection veri tabanında gelişmiş arama işlevi ile başlık kısmı dahil edilmiş, ‘şizofreni’ anahtar sözcüğü seçilerek psikiyatri kategorisinde sınıflandırılan yayınlar aratılmış ve zaman aralığı olarak 2005-2024 arasındaki 20 yıllık süre seçilmiştir. Belge türü olarak araştırma makalesi seçilmiş ve SCI-E dizininde taranan araştırmalar dahil edilmiştir. Ülkeler/ Bölgeler alanından Türkiye seçilmiş, araştırmaya en az bir yazarının Türk kurumundan olduğu çalışmalar dahil edilmiştir. WoS veri tabanı her gün güncellenmekte olduğu için veri toplama işlemi 25 Mart 2025 tarihinde sonlandırılmıştır.

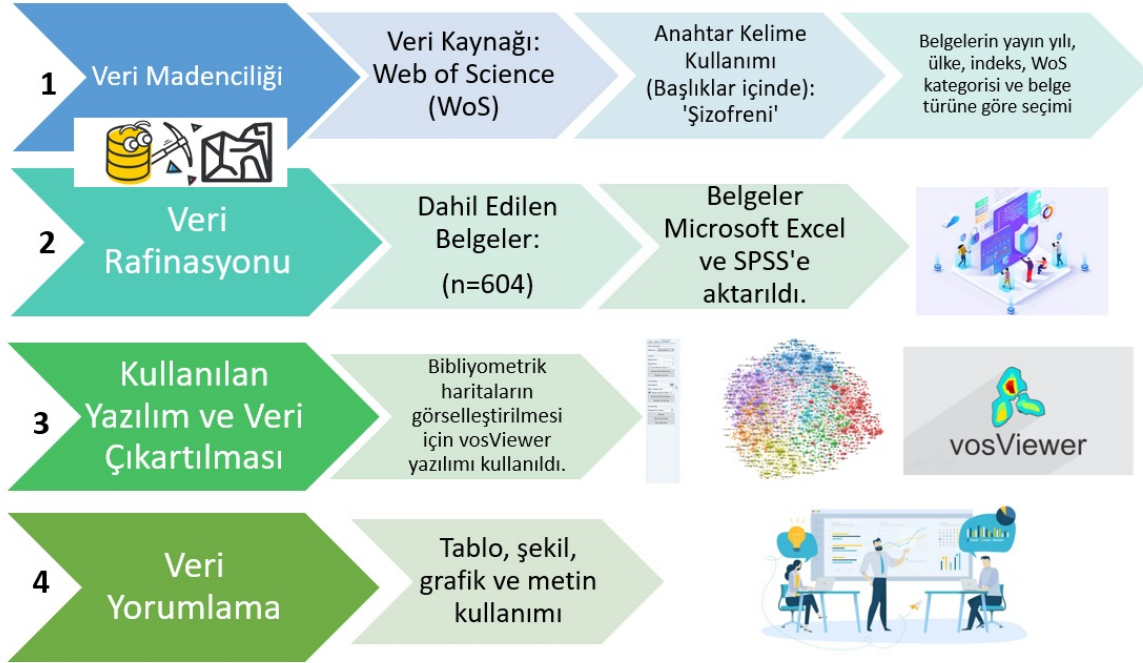
Verilerin Analizi

Arama sonucunda toplam 604 makaleye ulaşılmış ve bu makalenin başlıkları ve özetleri araştırmacılar tarafından tek tek incelenmiş ve çalışmaya dahil edilmiştir. Veri tabanı analizi ve veri tabanlı görselleştirmeler VOSViewer v1.6.20 programı ile gerçekleştirilmiştir. VOSViewer, ortak yazarlık ağları, anahtar kelime ortak oluşumu ve atıf ağları gibi bibliyometrik verileri görselleştirmek için 2010 yılında geliştirilmiş popüler bir açık kaynaklı yazılım aracıdır ve büyük veri setlerini işleyebilir (van Eck ve Waltman 2010). Toplam atıflar ve h-indeksi, araştırma makalelerinin ve yazarların etkisinin temel göstergeleridir. Belirli bir konu için atıflarda bir artış, akademideki yeni ilgi alanlarının ortaya çıktığını işaret edebilir. Araştırmacılar bu bilgileri alanlarındaki bilgilerde güncel kalmak ve araştırmalarındaki ilgi alanlarını buna göre uyarlamak için kullanabilirler. Ayrıca politika geliştirmek ve fonları yönlendirmek için idari birimler de bu bilgilerden faydalanabilirler (Hassan ve Duarte 2024).

Literatürdeki yayın ve atıf sayılarının yıllara ve yazarlara göre dağılımı, yayınların kurumlara, yayınevlerine ve dergilere göre dağılımı ve şizofreni literatüründe güncel olan konuların analizi gerçekleştirilmiştir. Türkiye’deki şizofreni alanındaki çalışmalar arasındaki bağlantıları incelemek için ortak yazar ve ortak ülke analizi kullanılmıştır. Şizofreni alanındaki yayın eğilimlerini belirlemek amacıyla yayınların yıllara göre dağılımı incelenmiştir.

Uluslararası iş birliği ağlarının analizi, ülkedeki araştırmacıların küresel araştırma topluluğuna bağlılığını ve yabancı araştırmacıları çekme yeteneğini vurgulayabilir. Bibliyometrik araştırmaların bir diğer temel bileşeni ise ortak yazarlık analizidir ve yazarlar, kurumlar ve ülkeler arasındaki iş birliği dinamiklerine ilişkin değerli bilgiler sağlamaktadır.

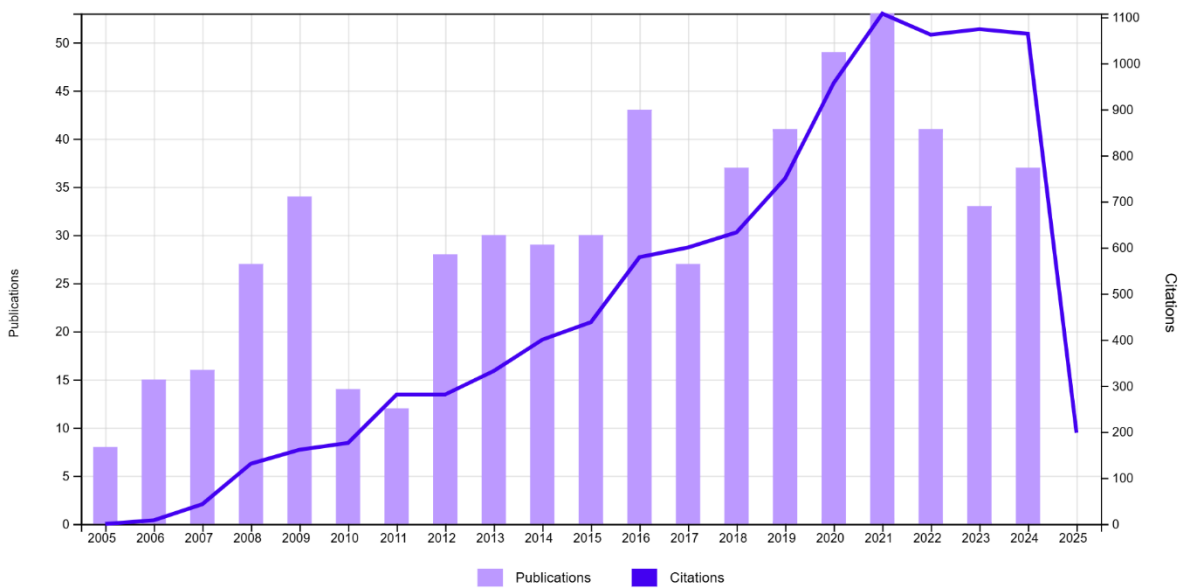
Ortak kelime analizi ise, bir alandaki baskın araştırma konularını belirlememizi, kavramsal yapılar oluşturmamızı ve bu yapılar arasındaki ilişkileri görselleştirmemizi mümkün kılmaktadır (Abdelwahab ve ark. 2025). Ortak yazar, ortak ülke, ortak kurum ve ortak kelime analizi sonuçları VOSViewer programı ile görselleştirilmiş ve ağ analizi şeklinde verilmiştir. Verilerin toplanması, analizi ve görselleştirmede kullanılan yöntemler Şekil 1'de özetlenmiştir.

Şekil 1. Verilerin toplanması, analizi ve görselleştirmede kullanılan yöntemlerin özeti

İstatistiksel Analiz

Makalelere ilişkin bilgiler Microsoft Office Excel (Microsoft Corp., WA, ABD) programında özelleştirilmiş bir veri kümesine girilmiş ve analiz için SPSS V22.0'a aktarılmıştır. Veri analizi IBM SPSS Statistics 22 [Armonk, NY, ABD: IBM Corp.] programı aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Verilerin özetlenmesinde tanımlayıcı analizler kullanılmıştır. Sürekli değişkenler ortalama $\pm$ standart sapma olarak ifade edilirken, kategorik değişkenler sayı olarak ifade edilmiştir.

Şekil 2. Türkiye'den şizofreni ile ilgili yayın ve atıf sayılarının yıllara göre dağılımı

Bulgular

Atıflar ve Yayın Yılları

Türkiye’den 2005-2024 yılları arasında yayınlanan SCI-E dizininde taranan psikiyatri alanında yapılmış şizofreni ile ilgili 604 adet makaleye ulaşılmıştır. Şekil 2 yayın ve atıf sayılarının yıllara göre dağılımını göstermektedir. Yayın sayısının birkaç istisna yıl dışında genel olarak artmakta olduğu gözlenmekle birlikte 2020 ve 2021, sırasıyla 49 ve 53 makale ile en üretken yıllar olmuştur. Toplam atıf sayısı 10276, ortalama atıf sıklığı 17,01 ve h-indexi 51’dir. En çok atıf yapılan ilk 10 makale Tablo 1’de gösterilmiştir. 604 makalede verilen toplam farklı referans sayısı 8439’dur. Makalelerin 540 tanesinin İngilizce, 63 tanesinin Türkçe ve 1 tanesinin Fransızca olduğu saptanmıştır.

Tablo 1. Şizofreni ile ilgili en çok atıf alan ilk 10 makale					
Sıra	Makalenin ismi	Dergi	Yıl	Atıf Sayısı	Yıllık Atıf Sayısı
1	Social functioning, theory of mind and neurocognition in outpatients with schizophrenia; mental state decoding may be a better predictor of social functioning than mental state reasoning	Psychiatry Research	2006	273	14.36
2	Identifying gene-environment interactions in schizophrenia: Contemporary challenges for integrated, large-scale investigations	Schizophrenia Bulletin	2014	216	22.30
3	The effects of childhood trauma in patients with first-episode schizophrenia	Acta Psychiatrica Scandinavica	2007	178	9.88
4	Differential working memory impairment in bipolar disorder and schizophrenia: effects of lifetime history of psychosis	Bipolar Disorders	2006	165	8.68
5	Examining the independent and joint effects of molecular genetic liability and environmental exposures in schizophrenia: Results from the EUGEI study	World Psychiatry	2019	132	22
6	Paliperidone palmitate versus oral antipsychotics in recently diagnosed schizophrenia	Schizophrenia Research	2015	123	12.30
7	A randomized, double-blind comparison of clozapine and high-dose olanzapine in treatment-resistant patients with schizophrenia	Journal of Clinical Psychiatry	2008	116	6.82
8	One year outcome in first episode schizophrenia: Predictors of relapse	European Archives of Psychiatry and Clinical Neuroscience	2006	127	6.68
9	The effects of physical exercises to mental state and quality of life in patients with schizophrenia	Journal of Psychiatric and Mental Health Nursing	2008	133	7.82
10	White matter abnormalities across the lifespan of schizophrenia: a harmonized multi-site diffusion MRI study	Molecular Psychiatry	2020	107	21.40

En Çok Atıf Alan İlk Üç Makale

En çok atıf alan makale, Bora ve arkadaşları tarafından 2006 yılında Psychiatry Research dergisinde yayınlanan ve 273 atıf alan ‘Social functioning, theory of mind and neurocognition in outpatients with schizophrenia; mental state decoding may be a better predictor of social functioning than mental state reasoning’ olmuştur. Bu çalışmada şizofreni hastalarında zihin kuramı eksiklikleri ile sosyal işlevsellik arasındaki ilişki araştırılmıştır (Bora ve ark.2006). En çok atıf alan ikinci makale, van Os J ve arkadaşları tarafından 2014 yılında Schizophrenia Bulletin dergisinde yayınlanan ve 216 atıf alan ‘Identifying gene-environment interactions in schizophrenia: contemporary challenges for integrated, large-scale investigations.’ çalışmasıdır. Bu çalışma, moleküler genetik aday gen-çevre etkileşimleri hakkında son gelişmeleri gözden geçirmeyi ve şizofrenide gen-çevre etkileşimlerinin tanımlanmasını amaçlarken bunu uluslararası, çok merkezli bir çalışma örneğinden yola çıkarak yapmıştır (van Os ve ark 2014). En çok atıf alan üçüncü makale ise, 178 atıfla Acta Psychiatrica Scandinavica dergisinde

yayınlanan Üçok ve arkadaşlarının 2007 tarihli 'The effects of childhood trauma in patients with first-episode schizophrenia' çalışması olmuştur. Bu çalışmada, ilk atak şizofreni tanılı hastalarda çocukluk çağı travmalarının psikopatoloji üzerindeki etkilerini değerlendirmek amaçlanmıştır (Uçok ve Bıkmaç 2007).

Tablo 2: Şizofreni alanında SCI-E (Science Citation Index Expanded) dizininde yer alan Türkiye’den en aktif ilk 10 yazar

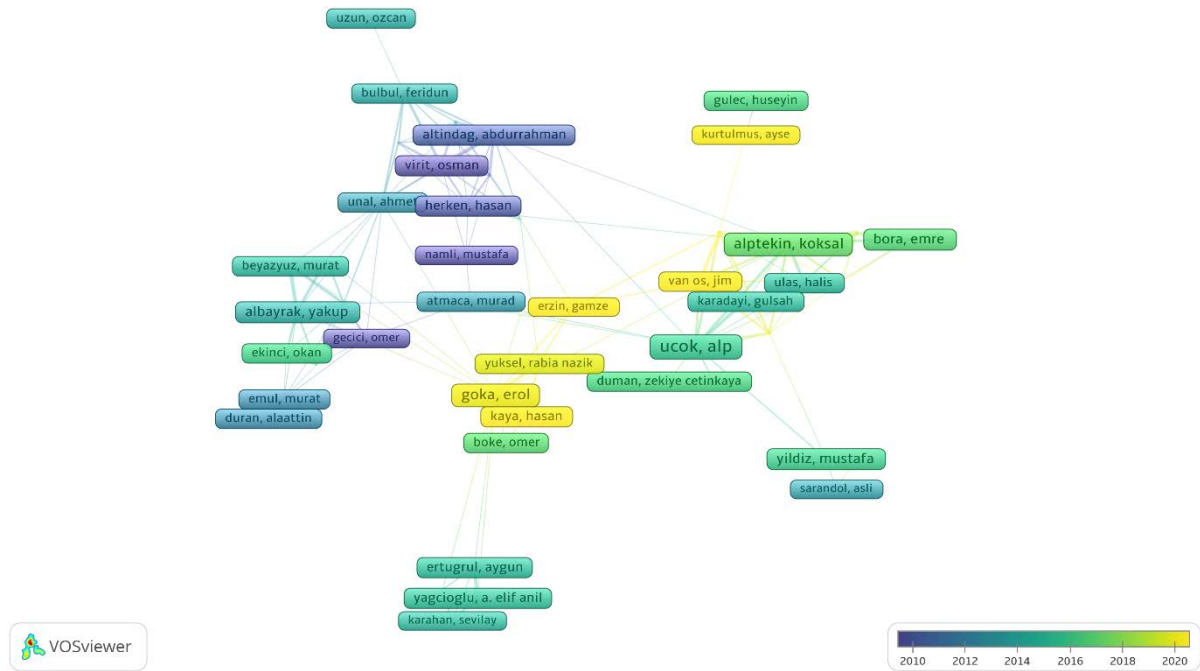
Sıra	Yazar	Yayın sayısı	Toplam Atıf Sayısı *	H indeksi*
1	Alp Üçok	55	7844	43
2	Köksal Alptekin	31	7848	42
3	Emre Bora	18	19780	72
4	Mustafa Yıldız	18	2535	24
5	Yakup Albayrak	15	1062	_*
6	Erol Göka	15	4870	33
7	Meram Can Saka	15	3670	23
8	Cumhur Taş	15	2012	25
9	Halis Ulaş	14	1717	22
10	Aygün Ertuğrul	13	2.035	_*

*Yazarlar hakkındaki veriler 30 Mart 2025 tarihinde Researchgate ve Google Scholar'dan alınmıştır.

**Yeterli ve doğru bilgiye taranan kaynaklardan ulaşılamamıştır.

Yazarlar, Dergiler, Kurumlar, Ülkeler ve İş Birlikleri

Makalelerde toplam 2462 yazar bulunmuştur. Tablo 2, 2005'ten 2024'e kadar bu alanda en aktif 10 yazarı, konuya dair SCI-E dizininde yer alan yayın sayısını, yazarın toplam aldığı atıf sayısını ve h-indeksini göstermektedir (Researchgate 2025, Google scholar 2025). Şizofreni alanında en aktif üç Türk yazar Alp Üçok, Köksal Alptekin ve Emre Bora'dır. Yazarların ortak yazarlık haritasının bir görselleştirmesi Şekil 3'te verilmiştir. Makalelerin toplam 80 farklı dergide yayınlandığı saptanmıştır.

Şekil 3. Yazarların ortak yazarlık haritasının bir görselleştirmesi

(Dairenin boyutu yayın sayısını ve çizgilerin kalınlığı da ilişkinin gücünü göstermektedir.)

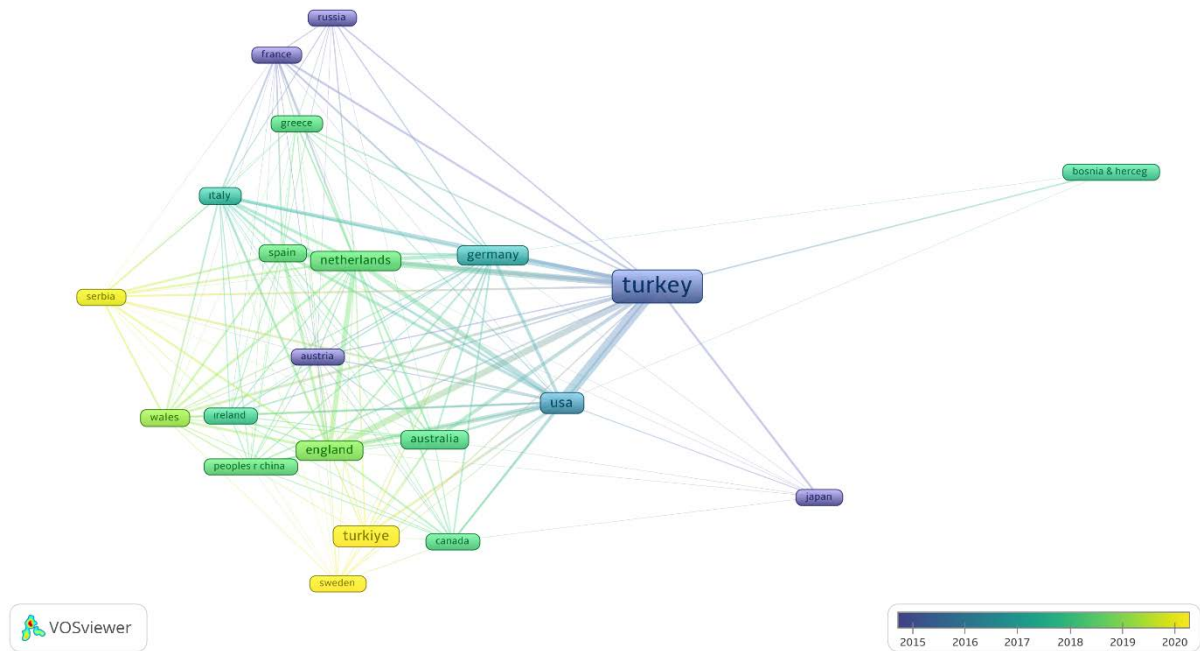
'Bulletin of Clinical Psychopharmacology' 92 makale ile en çok katkıda bulunan dergi olurken, onu sırasıyla 61 ve 42 makale ile 'Anatolian Journal of Psychiatry' ve 'Psychiatry Research' takip etmiştir. 'Bulletin of Clinical Psychopharmacology' 1990 yılından itibaren (2017 yılı itibarıyla derginin adı Psychiatry and Clinical Psychopharmacology olarak değiştirilmiştir.) yılda 4 sayı ile İngilizce olarak üç ayda bir yayınlanan bir dergidir. Psikiyatri kategorisinde SCI-E dizininde yer almakta olup Türkiye menşelidir. 'Anatolian Journal of Psychiatry', 2000 yılından itibaren (2021 yılı itibarıyla derginin adı Alpha Psychiatry olarak değiştirilmiştir.) yılda 6 sayı ile İngilizce olarak iki ayda bir yayınlanan bir dergidir. Psikiyatri kategorisinde SCI-E dizininde yer almakta olup Türkiye menşelidir. 'Psychiatry Research', 1988 yılından itibaren yılda 12 sayı ile İngilizce olarak ayda bir

yayınlanan bir dergidir. Psikiyatri kategorisinde SCI-E ve SSCI dizinlerinde yer almakta olup yurtdışı menşelidir (Web of Science 2022). Şizofreni alanında en az bir yazarı Türkiye'den olan makaleler için en sık seçilen 10 psikiyatri dergisi Tablo 3'te listelenmiştir. Bu makalelerin çoğunluğu Elsevier yayınevi (n=167) tarafından yayınlanmış olup, bunu Taylor & Francis yayınevi (n=64) ve Wiley yayınevi (n=57) takip etmektedir. Bu alanda en üretken ilk 3 Türk kurum sırasıyla 44 yayınlı İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi, 36 yayınlı Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi, 25 yayınlı Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi olmuştur.

Tablo 3. Şizofreni alanında en az bir yazarı Türkiye'den olan makaleler için en sık seçilen ilk 10 psikiyatri dergisi (Toplam n= 80)

Sıra	Dergi ismi	Yayın Sayısı (n)
1	Bulletin of Clinical Psychopharmacology (Psychiatry and Clinical Psychopharmacology)	92
2	Anatolian Journal of Psychiatry (Alpha Psychiatry)	61
3	Psychiatry Research	42
4	Schizophrenia Research	30
5	Archives of Psychiatric Nursing	24
6	Perspectives in Psychiatric Care	23
7	Nordic Journal of Psychiatry	17
8	Comprehensive Psychiatry	14
9	International Clinical Psychopharmacology	13
10	International Journal of Psychiatry in Clinical Practice	13

VOSviewer analizine göre Türkiye'den yazarlar, 50'den fazla farklı ülkeden araştırmacılarla iş birliği yapmıştır. Bu iş birliklerinde 78 yayınlı ABD ilk sırada olup ardından 36 yayınlı Hollanda ve 35'er yayınlı İngiltere ve Almanya yer almıştır. En az bir yazarı Türkiye'den olan ve şizofreni ile ilgili makalelerde gözlemlenen uluslararası ve Türkiye içindeki kurumsal iş birlikleri için ağ görselleştirme haritaları sırasıyla Şekil 4 ve 5'te verilmiştir.

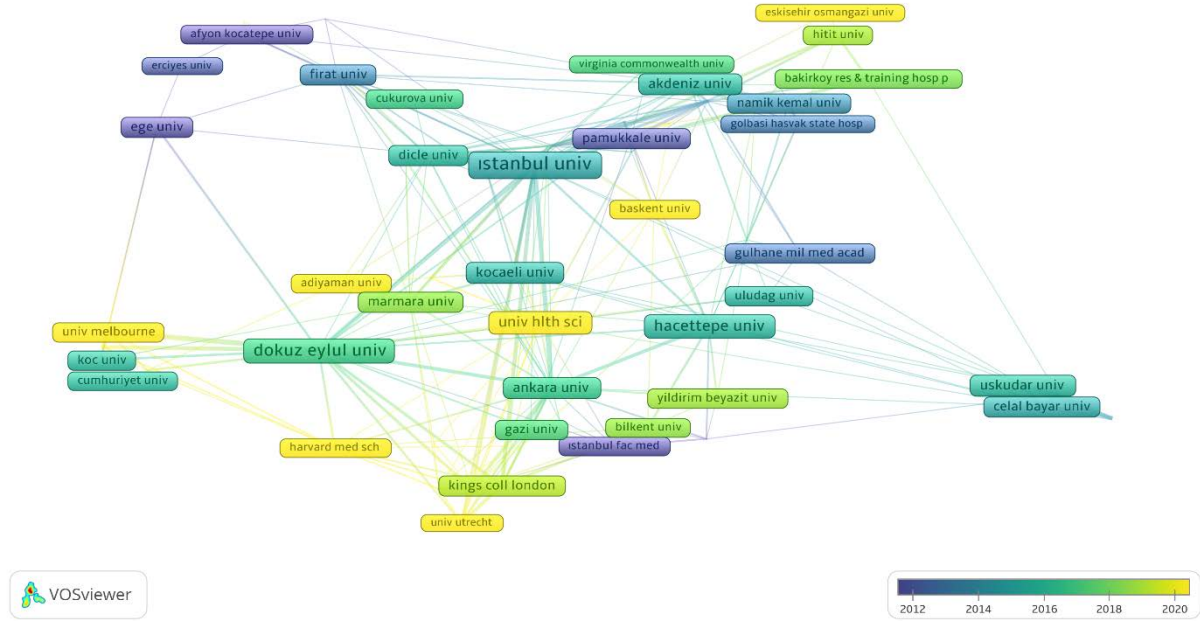
Şekil 4. En az bir yazarı Türkiye'den olan ve şizofreni ile ilgili makalelerde gözlemlenen uluslararası ülkeler arası iş birlikleri için ağ görselleştirme haritası.

(Dairenin boyutu yayın sayısını ve çizgilerin kalınlığı da ilişkinin gücünü göstermektedir.)

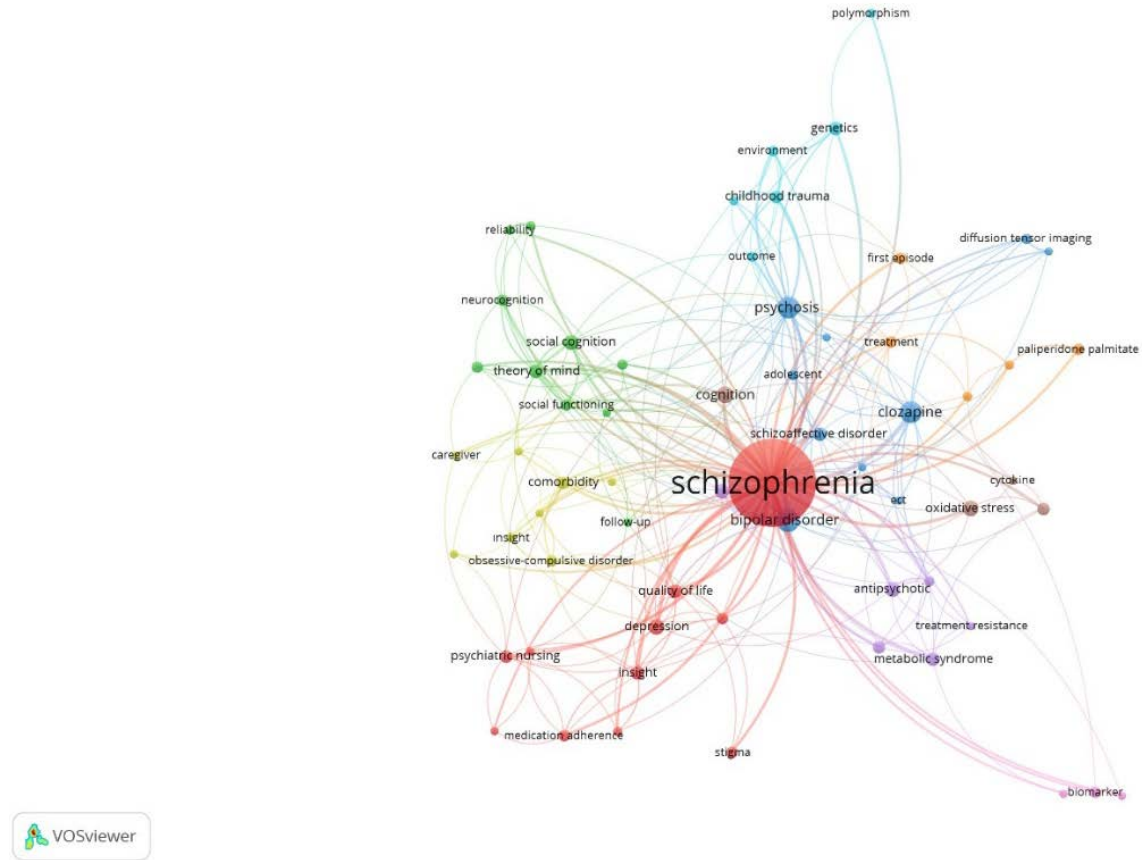
Anahtar Kelimeler ve Analizi

Toplam 9 küme, 63 anahtar kelime olmak üzere saptanan en popüler anahtar kelimeler sırasıyla şizofreni (n=495), bipolar bozukluk (n=132), psikoz (n=30), klozapin (n=29) ve sosyal biliş (n=13)'tir. Ortak kelime analizi genellikle kavramsal bir yapı oluşturmak ve ilişkiler kurmak için dokümanlarda yer alan kelimeleri kullanan bir analiz tekniğidir. Literatürdeki anahtar kelimelerin sıklığı, aralarındaki ilişkiler analiz edilerek temel araştırma alanlarına göre farklı kümelerde gruplandırılır (Demirci ve Yardibi 2024). En az bir yazarı Türkiye'den olan

şizofreni hakkındaki makalelerde en sık kullanılan anahtar kelimeler ve aralarındaki ilişkiler için ağ görselleştirme haritası Şekil 6'da gösterilmiştir.

Şekil 5. En az bir yazarı Türkiye'den olan ve şizofreni ile ilgili makalelerde gözlemlenen kurumsal iş birlikleri.
(Dairenin boyutu yayın sayısını ve çizgilerin kalınlığı da ilişkinin gücünü göstermektedir.)

Şekil 6: En az bir yazarı Türkiye'den olan şizofreni hakkındaki makalelerde en sık kullanılan anahtar kelimeler ve aralarındaki ilişkiler için ağ görselleştirme haritası.

(Dokuz farklı renk, anahtar kelimeler arasındaki kümelenmeyi gösterir. Dairelerin boyutu, o anahtar kelimenin sıklığını gösterir.)

Tartışma

Bu bibliyometrik analiz çalışması ile psikiyatri alanındaki araştırmacılara Türkiye'de yürütülmüş şizofreni çalışmalarının ve ülkemizin küresel akademiye katkısının son 20 yıllık bir analizi sunulurken bu konuda bir literatür özeti sağlanmıştır. Bibliyometrik çalışmaların değeri giderek artmaktadır çünkü şizofreni gibi geniş ve yıllık bazda çok sayıda yayın üretilen alanları özetleme olanağı sağlayarak, araştırmacıların temel araştırma alanlarını ve eğilimleri takip etmelerine yardımcı olmaktadır. Önceki bibliyometrik analizler, dünya çapında özellikle 2010'lu yıllardan itibaren şizofreni yayınlarında artış eğilimi olduğunu göstermiştir (Kiraz ve Demir 2021, Uy ve Tantengco 2022). Türkiye'de de benzer bir sonuç olduğu görülmektedir. Bu durum şizofreninin nispeten düşük sosyoekonomik düzeye sahip ülkemizdeki sık yaygınlığına ve ülkemizin sosyal ve ekonomik alanları üzerindeki güçlü olumsuz etkisine bağlı olabilir (Binbay ve ark. 2011). Özellikle SCI-E yayın sayısındaki artışın uluslararası alanda başarılı sayılan dergilerdeki artışı gösterdiği düşünüldüğünde Türkiye'nin, gerek etki değeri yüksek yayın sayısı gerek de yayın kalitesi açısından gelişmekte olduğunu göstermektedir (Kiraz ve Demir 2021).

Çalışmamızda makale başına düşen ortalama atıf sayısı 17,01'dir. ABD kaynaklı makalelerin en yüksek sayıda atıf aldığı (Ort. 11,5) bildirmekle birlikte çalışmamızdaki ortalama atıf sayısı ABD'den daha yüksek gözükmektedir. Türkiye'nin psikiyatri alanındaki yayın ve atıf sayıları geçmişte daha düşük olarak belirtilmiştir. Atıf sayısının bilimsel kalite, bilgilendirici başlık ve özet, referans sayısı, açık erişim yayın gibi faktörlere bağlı olarak değiştiği bilinmektedir (Topal ve ark.2020). Çalışmamızdaki yüksek atıf ortalaması daha yüksek nitelikli uluslararası yayınları içeren bir dizinin taranmasına ve dergi çeşitliliğine bağlı olabilir. Türkiye'deki bilimsel araştırma için sağlanan maddi ve altyapı kaynaklarının yetersizliği, uluslararası dizinlerde yer alan Türkiye kaynaklı dergilerin sayıca azlığı ve ulaşılabilirliğinin düşük olması gibi sebepler atıf sayılarının ve bilimsel kalitenin düşmesine sebep olarak gösterilebilir (Ak ve ark. 2011). Türk çalışmalara yapılan atıfların ve bilimsel alandaki görünürlüğün artırılması için bu faktörlerin göz önünde bulundurulması ve uluslararası iş birliklerine ağırlık verilmesi gerekmektedir.

Şizofreni alanında en çok atıf alan 3 makalenin sosyal işlevsellik ve kognisyon, şizofreni genetiği ve çocukluk travmalarının şizofreniye etkisi gibi klinik psikiyatri alanında ufuk açıcı ve öğretici makaleler olduğu dikkat çekmektedir. Bu konuların çok atıf aldığı düşünüldüğünde araştırmacıların bu alanlarda çalışmalara eğilmeleri mantıklı gözükmektedir.

Yazar analizinde Alp Üçok, Köksal Alptekin ve Emre Bora'nın yayın sayısı açısından ön sıralarda yer alması, bu üç yazarın şizofreni alanına yaptığı katkılarının önemini göstermektedir. Yazarların bağlı oldukları kurumlara bakıldığında, İstanbul Tıp Fakültesi en üretken kurum olarak ilk sırada yer almıştır. Bu kurumun klinik psikiyatri ve özellikle şizofreni alanının gelişmesinde öncü olduğu söylenebilir. En üretken yazarlar İstanbul, Dokuz Eylül ve Hacettepe Üniversitelerinden çıkmıştır. Bu kurumların İstanbul, İzmir ve Ankara gibi Türkiye'nin üç büyük şehrinde olması ve bu şehirlerin ülkenin en önemli hizmet, sağlık, iletişim ve teknoloji merkezleri olması yayın sayısını arttırmış olabilir. En aktif kurumların üniversite hastaneleri olması akademik unvan kazanmak için psikiyatristlerin yayın yapma koşulunun bulunması ve bu kurumlarda akademik araştırma imkanlarının daha fazla olması ile açıklanabilir (Ak ve ark. 2011, Topal ve ark. 2020).

Çalışmamızda, Türkiye'den yazarların şizofreni alanında birçok farklı ülkeden araştırmacı ile iş birliği yaptığı saptanmıştır. Akademik yükselme şartlarında uluslararası dizinli yayın yapma şartının yer alması ve son dönemde Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu gibi bazı kurumların uluslararası iş birliklerini maddi olarak desteklemesi buna katkı sağlamış olabilir. En çok iş birliği yapılan ülke, teknolojik ve ekonomik gücü ile bilimsel lider konumunda olan ABD iken, onu Hollanda, İngiltere ve Almanya gibi gelişme düzeyi Avrupa ülkesi izlemiştir. Bilimin pek çok alanında olduğu gibi psikiyatride de benzer ülkelerin liderliği koruduğu görülmektedir (Topal ve ark. 2020, Demirci ve Yardibi 2024).

Bu uluslararası alandaki bilimsel çıktı artışına rağmen bir çalışmada Türkiye'nin, ruh sağlığı yayınları konusunda dünya ortalamasından daha az atıf almakta olduğu ve toplam yayın çıktılarının hacmi göz önüne alındığında beklenenden daha az ruh sağlığı yayınına sahip olduğu belirtilmiştir. Ayrıca Türkiye'nin bilimsel çıktılarına kıyasla önemli ölçüde daha az uluslararası iş birliği sergilediği bildirilmiştir (Larivière ve Grant 2011). Başka bir çalışmada ise uluslararası iş birliklerinin artmasına rağmen Türk yazarların bilimsel yayıncılıkta ülke içi meslektaşlarını yeğledikleri bildirilmiştir (Topal ve ark.2020). Bu analizlere bakılınca Türk yazarların psikiyatri alanında uluslararası iş birliği ve iletişimlerini güçlendirmeleri gerektiği düşünülmektedir. Şizofreni üzerine makaleler yayınlayan birçok dergi bulunmaktadır. Uluslararası yayıncılıkta 'Schizophrenia Research', 'Psychiatry Research' ve 'Schizophrenia Bulletin' dergilerinin şizofreni konusunda en etkin dergiler olduğu belirtilmiştir (Kiraz ve Demir 2021). Çalışmamızda Türkiye çıkışlı yayınlar arasında 'Bulletin of Clinical

Psychopharmacology’(güncel adıyla Psychiatry and Clinical Psychopharmacology) şizofreni alanında en çok yayın içeren dergi olurken, onu sırasıyla ‘Anatolian Journal of Psychiatry’(güncel adıyla Alpha Psychiatry) ve ‘Psychiatry Research’ takip etmiştir. Şizofreni alanında çalışma yapıp yayın üretmek isteyen araştırmacıların öncelikle bu dergileri değerlendirmeleri mantıklı olabilir. İlk iki derginin sık tercih edilmesinin nedeni hem ulusal dizinler hem de SCI-E kapsamında yer alma başarısına sahip olmaları ile açıklanabilir.

Bir disiplindeki araştırma noktalarını aydınlatmak için yapılan anahtar kelime analizi, araştırmacılar için bu alandaki önemli güncel konuları belirler (Demirci ve Yardibi 2024). Uluslararası alanda şizofreni yayınlarında en çok kullanılmış anahtar kelimeler nörotrofik faktörler, işlevsellik, biliş gibi alanları içermektedir (Kiraz ve Demir 2021). Araştırmamızda değerlendirilen çalışmalar için en yaygın anahtar kelimeler “şizofreni, bipolar bozukluk, psikoz, klozapin ve sosyal biliş” olmuştur. Bu durum bize ülkemizdeki araştırmalarda şizofreninin kognisyon üzerine etkisi ve tedavisi üzerine araştırmalar yapıldığı ve bipolar bozukluk ve psikoz spektrumu hakkında çalışmalarla ortaklık içerdiğini göstermektedir. Güneydoğu Asya ülkelerinde şizofreni araştırmalarının odak noktalarının incelendiği bir çalışmada en sık şizofreninin tedavisi ve psikolojik ve sosyal yönlerinin araştırıldığı gösterilmiş olup çalışmamızın sonuçları ile benzerdir (Uy ve Tantengco 2022).

Çalışmanın sınırlamaları açısından, kullanılan literatür veri tabanının yalnızca WoS Core Collection-SCI-E dizini olduğu belirtilmelidir. Aynı makalenin farklı veri tabanları üzerinden birden fazla kez analize dahil edilmemesi için yapılmış olmasına ve WoS’un, bibliyometrik alanda en yaygın kullanılan veri tabanı olmasına rağmen, PubMed gibi diğer veri tabanlarından gelen bilgilerin atlanmış olması mümkündür. Bununla birlikte TR-Dizin gibi ulusal veri tabanlarının kullanılmaması tarama sonuçlarında Türkiye ile ilgili gerçek rakamların elde edilmesini engellemiş olabilir. Buna rağmen, Türkiye’deki psikiyatri çalışmalarının uluslararası literatürdeki etkisini ve katkısını değerlendirmemiz adına evrenin önemli bir kısmına ulaşılabilirdiği düşünülmüştür. İkinci olarak, eski yayınların daha fazla atıf alma olasılığı yüksek olduğu için çalışmada yıllık atıf oranları dahil edilerek bu olası dezavantaj ele alınmaya çalışıldı. Ayrıca, psikiyatri alanındaki yayınların psikiyatri kategorisi dışında sosyal bilimler ya da nörobilim alanında taranan dergilerde de yayınlanabilmesi de bir sınırlılıktır. Son olarak, veri tabanında daha net sonuçlara ulaşmak için ‘şizofreni’ anahtar kelimesinin kullanılması ‘psikoz’ ya da ‘psikotik bozukluk’ gibi terimlerin aranmamış olması bazı çalışmaların gözden kaçırılmış olmasına ve incelenen literatürde daralmaya sebep olmuş olabilir.

Sonuç

Türk yayıncıların şizofreni alanındaki uluslararası bilimsel yayın üretimindeki ve uluslararası iş birliğindeki artış dikkat çekicidir. Bu çalışma şizofreni gibi çok geniş ve yıllık bazda çok sayıda yayın üretilen bir alanı özetleme olanağı sağlayarak Türk çalışmacıların kendi çalışmalarını güncel alanların nabzını tutarak doğru kişilerle doğru kurumlarda doğru alanlarda planlamalarına ve doğru dergilere yönlendirmelerine bir rehber olma niteliği taşıyabilir.

Kaynaklar

- Abdelwahab SI, Taha MME, Farasani A, Abdullah SM, Moshi JM, Alshahrani AF et al. (2025) Bibliometric analysis: A few suggestions (Part Two). *Curr Probl Cardiol*, 50:102982.
- Agarwal A, Durairajanayagam D, Tatagari S, Esteves SC, Harlev A, Henkel R et al. (2016) Bibliometrics: tracking research impact by selecting the appropriate metrics. *Asian J Androl*, 18:296-309.
- Ak M, Bolu A, Akarsu S, Lapsekili N, Bozkurt A (2011) Contribution of the Turkish psychiatric society to the international literature: a five year evaluation of PubMed database. *Dusunen Adam*, 24:216-221
- Binbay T, Ulaş H, Elbi H, Alptekin K (2011) The psychosis epidemiology in Turkey: a systematic review on prevalence estimates and admission rates. *Türk Psikiyatri Derg*, 22:40-52.
- Bora E, Eryavuz A, Kayahan B, Sungu G, Veznedaroglu B (2006) Social functioning, theory of mind and neurocognition in outpatients with schizophrenia; mental state decoding may be a better predictor of social functioning than mental state reasoning. *Psychiatry Res*, 145:95-103.
- Chien TW, Wang HY, Chang Y, Kan WC (2019) Using Google Maps to display the pattern of coauthor collaborations on the topic of schizophrenia: A systematic review between 1937 and 2017. *Schizophr Res*, 204:206-213.
- Chong HY, Teoh SL, Wu DB, Kotirum S, Chiou CF, Chaiyakunapruk N (2016) Global economic burden of schizophrenia: a systematic review. *Neuropsychiatr Dis Treat*, 12:357-373.
- Demirci S, Yardibi F (2024) Clinical neurology research output from Türkiye: a bibliometric analysis. *Noro Psikiyatri Ars*, 61:313-323.
- Google Scholar (2025) <https://scholar.google.com/> (Accessed 30.03.2025).
- Hafeez DM, Jalal S, Khosa F (2019) Bibliometric analysis of manuscript characteristics that influence citations: A comparison of six major psychiatry journals. *J Psychiatr Res*, 108:90-94.

- Hassan W, Duarte AE(2024) Bibliometric analysis: A few suggestions. *Curr Probl Cardiol*, 49:102640.
- Henssler J, Brandt L, Müller M, Liu S, Montag C, Sterzer P et al. (2020) Migration and schizophrenia: meta-analysis and explanatory framework. *Eur Arch Psychiatry Clin Neurosci*, 270:325–335.
- Kiraz S, Demir E(2021) Global scientific outputs of schizophrenia publications from 1975 to 2020: a bibliometric analysis. *Psychiatr Q*, 92:1725-1744.
- Larivière V, Grant J (2017) Bibliometric analysis of mental health research: 1980--2008. *Rand Health Q*, 6:12.
- Merikangas AK, Shelly M, Knighton A, Kotler N, Tanenbaum N, Almasy L (2022) What genes are differentially expressed in individuals with schizophrenia? A systematic review. *Mol Psychiatry*, 27:1373-1383.
- Nuryana Z, Murshidi GA, Rahman A (2021) Publication trends related to schizophrenia, mental health, and depression during COVID-19. *Asian J Psychiatr*, 66:102878.
- PubMed (2025) <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/?term=schizophrenia+turkey&filter=years.2000-2025> (Accessed 26.02.25).
- Research Gate (2025) <https://www.researchgate.net/profile> (Accessed 26.02.25).
- Topal Z, Bahsi I, Tufan AE (2020) Evaluation of the psychiatric research output from Turkey via Web of Science database: a bibliometric analysis. *Psychiatry Clin Psychopharmacol*, 30:423-433.
- Uçar T, Çelik OT, Sabancı Baransel E, Barut S (2023) Bibliometrics and visual analysis of the research status and trends of breastfeeding in Turkey. *Turk Arch Pediatr*, 58:494-502.
- Uçok A, Bıkmaz S (2007) The effects of childhood trauma in patients with first-episode schizophrenia. *Acta Psychiatr Scand*, 116:371-377.
- Uy MNAR, Tantengco OAG (2022) Landscape, barriers, and facilitators of scientific productivity in schizophrenia research in Southeast Asia: A bibliometric analysis. *Ann Med Surg (Lond)*, 81:104330.
- van Eck NJ, Waltman L (2010) Software survey: VOSviewer, a computer program for bibliometric mapping. *Scientometrics*, 84:523-538.
- van Os J, Rutten BP, Myin-Germeys I, Delespaul P, Viechtbauer W, van Zelst C et al. (2014) Identifying gene-environment interactions in schizophrenia: Contemporary challenges for integrated, large-scale investigations. *Schizophr Bull*, 40:729-736.
- Velligan DI, Rao S (2023) The epidemiology and global burden of schizophrenia. *J Clin Psychiatry*, 84:MS21078COM5.
- Web of Science (2019) Web of Science Master Journal List. <https://mjl.clarivate.com/search-results> (Accessed 23.03.2025).
- Web of Science (2022) Web of Science Master Journal List. <https://mjl.clarivate.com/journal-profile> (Accessed 23.03.2025).
- WHO (2022) Schizophrenia. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/schizophrenia> (Accessed 23.03.2025).

Yazarların Katkıları: Çalışmaya önemli bir bilimsel katkı sağlandığı ve makalenin hazırlanmasında veya gözden geçirilmesinde yardımcı olunduğu tüm yazar(lar) tarafından beyan edilmiştir.

Danışman Değerlendirmesi: Dış bağımsız

Çıkar Çatışması: Çıkar çatışması bildirilmemiştir.

Finansal Destek: Bu çalışma için finansal destek alındığı beyan edilmemiştir.

Authors Contributions: The author(s) have declared that they have made a significant scientific contribution to the study and have assisted in the preparation or revision of the manuscript

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: No conflict of interest was declared.

Financial Disclosure: No financial support was declared for this study.